

ส่วนที่ ๔

การติดตามและประเมินผล

๔.๑ การติดตามและประเมินผลยุทธศาสตร์การพัฒนา

จุดมุ่งหมายสำคัญของการประเมินผลยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลบุโพธิ์ คือ การประเมินว่ามีการนำผลยุทธศาสตร์การพัฒนาไปปฏิบัติอย่างแท้จริงเพียงใด ตามแผนงาน/โครงการ เพื่อที่จะวัดผลสัมฤทธิ์ของผลยุทธศาสตร์การพัฒนาได้ ว่าการกำหนดยุทธศาสตร์ในแต่ละด้าน มีแผนงาน/โครงการ ที่สามารถนำไปพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาได้ตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรมหรือไม่ ในขณะเดียวกันก็สามารถเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อใช้เป็นสมมติฐานในการกำหนด แผนงาน/โครงการ ในแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี ฉบับต่อไปได้ ดังนั้นการที่จะประเมินผลยุทธศาสตร์การพัฒนาในภาพรวมได้ จำเป็นต้องประเมินผลการปฏิบัติในแต่ละแผนงานก่อน เพื่อนำไปสู่การวัดความสำเร็จของยุทธศาสตร์ ซึ่งจะแสดงให้เห็นได้ว่าการพัฒนาเป็นไปในแนวทางใด บรรลุวัตถุประสงค์ของการพัฒนาที่ยั่งยืนและตอบสนองต่อวิสัยทัศน์หรือไม่ ดังนั้นในขั้นต้น จึงต้องติดตามประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี ให้ได้ข้อมูล ข้อเท็จจริง อันจะนำมาสู่บทสรุปที่ไม่บิดเบือนจากผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้น

๔.๒ การติดตามและประเมินผลโครงการ

องค์การบริหารส่วนตำบลบุโพธิ์ ได้กำหนดการติดตามและประเมินผลโครงการ ตามแผนงานในแต่ละยุทธศาสตร์ภายใต้แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี กำหนดให้มีรูปแบบการติดตามและประเมินผลโครงการ โดยการลงข้อมูลในระบบสารสนเทศบริการจัดการเพื่อการวางแผนและประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (e-plan) และได้กำหนดตัวชี้วัดเพื่อสำรวจความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่มาขอรับบริการ ณ องค์การบริหารส่วนตำบลบุโพธิ์ โดยได้ร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เป็นผู้สำรวจข้อมูล ดังนี้

การติดตาม (Monitoring)

การติดตามนั้น จะทำให้เราทราบได้ว่าขณะนี้ได้มีการปฏิบัติตามแผนงานในแต่ละยุทธศาสตร์ภายใต้แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี ถึงระยะใดแล้ว ซึ่งเทคนิคอย่างง่ายที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการติดตามได้ เช่น Gant Chart ที่จะทำให้หน่วยงานสามารถติดตามได้ว่าการดำเนินงานตามโครงการหรือแผนงานว่ามีการดำเนินการช่วงใด ตรงกำหนดระยะเวลาที่กำหนดไว้หรือไม่ แผนปฏิบัติการก็จะเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดตามผลการดำเนินงานโครงการ

การประเมินผล (Evaluation)

การประเมินผลโครงการ จำเป็นต้องมีเกณฑ์มาตรฐาน(Standard criteria) และตัวชี้วัด (Indicators) เพื่อใช้เป็นกรอบในการประเมินเพื่อให้เกิดความชัดเจน เป็นระบบ มีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับ โดยประกอบด้วยเกณฑ์ที่สำคัญ ใน ๒ ระดับ คือ เกณฑ์การประเมินหน่วยงาน และเกณฑ์การประเมินแผนงาน/โครงการ ในแต่ละปี ซึ่งการติดตามและประเมินผลโครงการ อย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง ภายในเดือนเมษายน และเดือนตุลาคมของทุกปี

๔.๓ สรุปผลการพัฒนาท้องถิ่น

การวัดผลในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมีเกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดการประเมินผลของหน่วยงาน ประกอบด้วย ๗ เกณฑ์ ๒๒ ตัวชี้วัด ดังนี้

๑. เกณฑ์สัมฤทธิ์ผลและการบรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบาย (Achievement) ประกอบด้วยตัวชี้วัดที่สำคัญ ๒ ประการ คือ

๑.๑ ผลผลิต (Outputs)

๑.๒ ผลลัพธ์

๒) เกณฑ์ความเสมอภาคและความเป็นธรรมในสังคม ประกอบด้วยตัวชี้วัดที่สำคัญ ๔ ประการ คือ

- ๒.๑) การเข้าถึง
- ๒.๒) การจัดสรรทรัพยากร
- ๒.๓) การกระจายผลประโยชน์
- ๒.๔) ความเสมอภาค

๓) เกณฑ์ความสามารถและคุณภาพในการให้บริการ ประกอบด้วยตัวชี้วัด ๔ ประการ

- ๓.๑) สมรรถนะของหน่วยงาน
- ๓.๒) ความทั่วถึงและเพียงพอ
- ๓.๓) ความถี่ในการให้บริการ
- ๓.๔) ประสิทธิภาพการให้บริการ

๔) เกณฑ์ความรับผิดชอบต่อหน่วยงาน ประกอบด้วยตัวชี้วัด ๔ ประการ คือ

- ๔.๑) พันธกิจต่อสังคม
- ๔.๒) ความรับผิดชอบต่อสาธารณะ
- ๔.๓) การให้หลักประกันความเสี่ยง
- ๔.๔) การยอมรับข้อผิดพลาด

๕) เกณฑ์การตอบสนองความต้องการของประชาชน ประกอบด้วยตัวชี้วัด ๔ ประการ คือ

- ๕.๑) การกำหนดประเด็นปัญหา
- ๕.๒) การรับฟังความคิดเห็น
- ๕.๓) มาตรการเชิงยุทธศาสตร์ในการแก้ปัญหา
- ๕.๔) ความรวดเร็วในการแก้ปัญหา

๖) เกณฑ์ความพึงพอใจของผู้รับบริการ ประกอบด้วยตัวชี้วัด ๒ ประการ คือ

- ๖.๑) ระดับความพึงพอใจ
- ๖.๒) การยอมรับหรือคัดค้าน

๗) เกณฑ์ผลเสียหายต่อสังคม ประกอบด้วยตัวชี้วัดที่สำคัญ ๒ ประการ คือ

- ๗.๑) ผลกระทบภายนอก
- ๗.๒) ต้นทุนทางสังคม

๒. เกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดการประเมินผลโครงการ

๑) เกณฑ์ความก้าวหน้า (Progress) ประกอบด้วยตัวชี้วัด ๔ ประการ คือ

- ๑.๑) ผลผลิตเทียบกับเป้าหมายรวมในช่วงเวลา
- ๑.๒) จำนวนกิจกรรมแล้วเสร็จ
- ๑.๓) ทรัพยากรที่ใช้ไปในช่วงเวลา
- ๑.๔) ระยะเวลาที่ใช้ไป

๒) เกณฑ์ประสิทธิภาพ (Efficiency) ประกอบด้วยตัวชี้วัด ๔ ประการ คือ

- ๒.๑) สัดส่วนผลผลิตต่อค่าใช้จ่าย
- ๒.๒) ผลิตภาพต่อกำลังคน
- ๒.๓) ผลิตภาพต่อหน่วยเวลา
- ๒.๔) การประหยัดทรัพยากรการจัดการ

๓) เกณฑ์ประสิทธิผล (Effectiveness) ประกอบด้วยตัวชี้วัด ๔ ประการ คือ

- ๓.๑) ระดับการบรรลุเป้าหมาย
- ๓.๒) ระดับการมีส่วนร่วม
- ๓.๓) ระดับความพึงพอใจ
- ๓.๔) ความเสี่ยงของโครงการ

๔) เกณฑ์ผลกระทบ (Impacts) ประกอบด้วยตัวชี้วัด ๓ ประการ คือ

- ๔.๑) คุณภาพชีวิต
- ๔.๒) ทักษะและความเข้าใจ
- ๔.๓) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

๕) เกณฑ์ความสอดคล้อง (Relevance) ประกอบด้วยตัวชี้วัดที่สำคัญ ๓ ประการ คือ

- ๕.๑) ประเด็นปัญหาหลัก
- ๕.๒) มาตรการหรือกลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหา
- ๕.๓) ความต้องการหรือข้อเรียกร้องของประชากรกลุ่มเป้าหมาย

๖) เกณฑ์ความยั่งยืน (Sustainability) ประกอบด้วยตัวชี้วัดที่สำคัญ ๓ ประการ คือ

- ๖.๑) ความอยู่รอดด้านเศรษฐกิจ
- ๖.๒) สมรรถนะด้านสถาบัน
- ๖.๓) ความเป็นไปได้ในการขยายผล

๗) เกณฑ์ความเป็นธรรม (Equity) ประกอบด้วยตัวชี้วัดที่สำคัญ ๓ ประการ คือ

- ๗.๑) ความเป็นธรรมระหว่างกลุ่มอาชีพ
- ๗.๒) ความเป็นธรรมระหว่างเพศ
- ๗.๓) ความเป็นธรรมระหว่างชนรุ่น

๘) เกณฑ์ความเสียหายของโครงการ (Externalities) ประกอบด้วยตัวชี้วัดที่สำคัญ ๓ ประการ คือ

- ๘.๑) ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม
- ๘.๒) ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ
- ๘.๓) ผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรม

เกณฑ์และตัวชี้วัดดังกล่าวข้างต้นสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินผลโครงการ ซึ่งครอบคลุมมิติ ด้านเศรษฐกิจ สังคม มิติด้านการบริหารจัดการ มิติด้านทรัพยากร และมิติด้านสิ่งแวดล้อม เกณฑ์และตัวชี้วัด จะเป็นประโยชน์ในการติดตามและประเมินผลโครงการ ในลักษณะที่เป็นพลวัตรในทุกขั้นตอนของกระบวนการ โครงการ เพื่อวัดถึงความสำเร็จและความล้มเหลวของโครงการพัฒนาด้านต่างๆ ซึ่งในทางปฏิบัติจำเป็นต้อง นำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะโครงการ โดยกำหนดและวัดตัวแปรเฉพาะเพื่อประมวลเป็นตัวชี้วัดรวม ของแต่ละโครงการต่อไป

๔.๔ ข้อเสนอแนะในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในอนาคต

๑) ผลกระทบนำไปสู่นาคต

การบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลบุโพธิ์ ที่ยังไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ที่ตั้งไว้ ได้ตามระยะเวลาที่กำหนด เนื่องจาก

๑) ข้อจำกัดด้านกฎหมาย ระเบียบและหนังสือสั่งการ เพราะบางโครงการไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากไม่ได้อยู่ในอำนาจหน้าที่

๒) ความล่าช้าในการจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาลกลางและงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด ไม่เพียงพอที่จะดำเนินการได้ครบทุกโครงการ ทำให้การพัฒนาเป็นไปอย่างล่าช้า

๓) การจัดลำดับความสำคัญของโครงการ ข้อจำกัดเหล่านี้มีผลกระทบต่อการจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่นอย่างเป็นไปได้ชัด

๒) ข้อสังเกต ข้อเสนอแนะ ผลจากการพัฒนา

การจัดลำดับความสำคัญของโครงการ ต้องคำนึงถึงความจำเป็นเร่งด่วนก่อนเป็นอันดับแรก เพื่อให้สอดคล้องกับงบประมาณที่มีอยู่และสามารถดำเนินการได้ตามระยะเวลาที่กำหนด รวมถึงการจัดสรรงบประมาณเพื่อแก้ไขปัญหา หากโครงการที่เสนอเข้ามาใช้งบประมาณที่สูงเกินศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล ก็จะดำเนินการตามขั้นตอนการประสานแผนระดับจังหวัดเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณในปีต่อไป ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการพอสมควร และบางโครงการก็ไม่สามารถดำเนินการได้เนื่องจากข้อจำกัดด้านระเบียบ ข้อกฎหมาย ถ้าไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ ก็ไม่สามารถทำได้ ซึ่งเหล่านี้เป็นเรื่องสำคัญมาก คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบุโพธิ์ ต้องพูดคุยและทำความเข้าใจกับประชาชน สมาชิกฯ ผู้ใหญ่บ้านและผู้นำชุมชน ในเรื่องดังกล่าวให้ชัดเจน เพื่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลบุโพธิ์ บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ ได้อย่างเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น
